

LECZENIE OPERACYJNE ZEZA

**NINIEJSZY DOKUMENT NALEŻY PRZECZYTAĆ
I ZABRAĆ Z SOBĄ DO SZPITALA W DNIU OPERACJI**

Zez to nierównoległe ustawienie gałek ocznych. Może być ukryty, jawny towarzyszący, porażenny. Odchylenie może być zbieżne, rozbieżne, pionowe, skośne. Kąt odchylenia oka może być stały lub zmienny.

Przyczyny dzielimy na : sensoryczne – zmiany chorobowe oka i dróg wzrokowych oraz wady refrakcji, motoryczne – zmiany w mięśniach, ich unerwieniu lub w oczodole oraz ośrodkowe – urazy psychiczne, okołoporodowe czy nadmierne pobudzenie ośrodkowego układu nerwowego oraz dziedziczne. Często musi współistnieć kilka przyczyn, które razem doprowadzają do powstania zezu.

Leczenie chirurgiczne jest przeprowadzane w celu poprawy ustawienia oczu i estetyki wyglądu pacjenta. Chirurg nie może zagwarantować równoległego ustawienia oczu.

Po zabiegu istnieje nadal potrzeba używania okularów, tak jak przed operacją korekcji zezu.

Kwalifikacja do zabiegu opiera się na wyniku badania na synoptoforze, wielkości wady wzroku oraz rodzaju zaburzeń ruchomości gałek ocznych. Zakres planowanego zabiegu może ulec zmianie śródoperacyjnie zależnie od stanu mięśni zewnątrzgałkowych. 30-40% pacjentów wymaga powtórnej operacji w różnym czasie od pierwszego zabiegu.

Przebieg zabiegu

Zabieg przeprowadza się na sali operacyjnej w znieczuleniu ogólnym (pacjent śpi w trakcie zabiegu i nie czuje bólu). Zależnie od wcześniejszej kwalifikacji stosuje się wzmocnienie mięśnia zewnątrzgałkowego (najczęściej skrócenie) lub osłabienie przeciwnego mięśnia (cofnięcie w stosunku do przyczepu fizjologicznego, częściowe nacięcie lub zastosowanie szwów fiksujących tylnych). Zabieg jednocześnie można wykonać na 1-3 mięśni. Na rany spojówki zakłada się szwy wchłanialne, podaje antybiotyki miejscowo. Opatrunek należy utrzymać na oku do następnego dnia.

Pooperacyjny dyskomfort

- opatrunek pozostaje na oku operowanym do 24 godzin
- mogą wystąpić nudności po zabiegu (odruch z nerwu błędnego), pomimo stosowanych rutynowo leków przeciwwymiotnych
- gojenie trwa 4-6 tygodni i w tym czasie należy stosować krople, żele lub maści oczne zgodnie z zaleceniem lekarza operującego
- szwy wchłanialne ze spojówki na ogół nie wymagają usuwania
- w okresie gojenia nie można pływać w basenie, jeziorze, morzu
- zaczerwienienie oka, kłucie, światłowstręt, obrzęk spojówki, wylew podspojówkowy – są typowe po zabiegu, o różnym stopniu nasilenia, zależnie od wrażliwości pacjenta i na ogół nie wymagają stosowania leków przeciwbólowych ogólnie.
- w oczach wcześniej operowanych z uwagi na istniejące zrosty podspojówkowe należy spodziewać się większego przekrwienia oka, obrzęku oraz częstszego występowania wylewów podspojówkowych
- troficzne przyrąbkowe ścieńczenie rogówki (della) ustępuje po lekach nawilżających

W medycynie niemożliwe jest udzielenie gwarancji skuteczności zastosowanej terapii.

Powikłania

- śródoperacyjne powikłania występują rzadko: odruch oczno-sercowy ze zwolnieniem akcji serca, ryzyko perforacji twardówki – częściej przy wysokiej krótkowzroczności, cienkiej twardówce, po uprzednich operacjach na gałce ocznej)
- uczulenie na leki o różnym stopniu nasilenia (leki znieczulające, antybiotyki) lub na zastosowane do zabiegu nici chirurgiczne
- pooperacyjne: torbiel spojówki, ziarniniak podspojówkowy wymagający dodatkowego leczenia przeciwalergicznego
- zakażenie (niewłaściwa higiena operowanego oka w dniach pooperacyjnych)
- sporadycznie - ześlizgnięcie mięśnia. Występuje od 24 godzin do 2-3 tygodni po operacji i wymaga reoperacji
- dwojenie po zabiegu zezu występuje rzadko (ok. 3%) i dotyczy głównie starszych dzieci i dorosłych. Czas trwania (kilka dni do tygodni) zależy od zdolności chorego do tłumienia drugiego obrazu lub niezwracania na niego uwagi. Przy przedłużającym się dwojeniu stosuje się szkła pryzmatyczne.
- nadkorekcja ustawienia gałki ocznej (ok. 5% operowanych). W przypadku niedowidzenia częściowy wynik operacji może być nadmierny lub przeciwnie zabieg jest nieskuteczny i zez powraca
- niedokrwienie przedniego odcinka oka – głównie u osób w starszym wieku, po operacji na 2-3 mięśniach lub obciążonych chorobami naczyniowymi np. nadciśnienie tętnicze, cukrzyca. Ryzyko jest mniejsze przy operacji na jednym mięśniu jednocześnie – wymaga rozłożenia procedury operacyjnej w czasie.

Jak przygotować się do operacji

Do szpitala prosimy zabrać **skierowanie na operację, dowód osobisty/paszport i formularz zgody**. Wypełnioną **ankietę anestezyjologiczną** oraz **wyniki badań laboratoryjnych** wraz ze **skierowaniem do szpitala** należy przynieść na wcześniej uzgodnioną wizytę u anestezyjologa.

Badania laboratoryjne należy wykonać nie wcześniej jak miesiąc przed zabiegiem. **W dniu planowanego zabiegu w znieczuleniu ogólnym należy zgłosić się na czczo**. Ostatni posiłek chory powinien zjeść najpóźniej 6 godzin przed operacją, czyli w przypadku dziecka jest to kolacja w dniu poprzednim.

Jeśli pacjent choruje na schorzenia takie jak: cukrzyca, nadciśnienie tętnicze, choroba wieńcowa, zaburzenia rytmu serca, astma, alergie lub, jeśli przyjmuje leki zmniejszające krzepliwość krwi (aspiryna, acard, polocard, acenokumarol, sintrom, warfin) należy poinformować o tym chirurga i zgłosić się do swojego Lekarza Rodzinnego w celu odpowiedniego przygotowania do operacji.

Jeżeli dziecko choruje na jakieś przewlekłe schorzenia, należy o tym poinformować lekarza na Izbie Przyjęć i lekarza operującego.

W przypadku stosowania leków na stałe – zabrać je ze sobą do szpitala w oryginalnych opakowaniach.

W dniu zabiegu pacjent powinien wykonać dokładną poranną toaletę (kąpiel lub prysznic) całego ciała.

Po przyjęciu do szpitala jeszcze raz można będzie porozmawiać z lekarzem operującym, anestezyjologiem i zadać im ewentualne pytania.

Pobyt w szpitalu

Po zabiegu pacjentami opiekuje się pielęgniarka dyżurna, do niej należy się zwracać w przypadku dolegliwości, bólów, chęci wstania z łóżka itp. Ponadto w oddziale szpitalnym jest lekarz dyżurny, który interweniuje w nagłych przypadkach.

W przypadku znieczulenia ogólnego po zabiegu pacjent wraca na salę chorych, gdzie przebywa do wybudzenia. W tym czasie pozostaje pod opieką pielęgniarki dyżurnej. **Pierwszy spacer po zabiegu powinien odbyć się pod opieką pielęgniarki lub członka rodziny.**

Po zabiegu w znieczuleniu ogólnym przez pierwsze 3-4 godziny nie wolno jeść ani pić. Pierwszy posiłek powinien się odbyć po uzyskaniu zgody pielęgniarki. Nie podawać napojów gazowanych, ani słodczy w przypadku dzieci. Następnego dnia po operacji odbywa się wizyta lekarza operującego, zmiana opatrunku i jest podejmowana decyzja o wypisie ze szpitala.

Pacjent otrzymuje kartę informacyjną, recepty na potrzebne leki, dodatkowe zalecenia ustne od operatora oraz w razie potrzeby zwolnienie z pracy. Ma też wyznaczony termin kontrolnej wizyty u lekarza, który go operował.

Małe dziecko powinno pozostawać w domu pod opieką przez okres 5-7 dni. Powinno unikać w tym czasie wysiłku fizycznego.

Ogólne zalecenia pooperacyjne

- Przed operacją pacjent powinien zapewnić sobie transport do domu – nie powinien prowadzić samochodu (opatrunek na oku).
- **Należy zrealizować przepisane recepty i przyjmować leki zgodnie z zaleceniami lekarza.**
- Higiena operowanego oka
- Wskazane jest ograniczenie wysiłku fizycznego przez kilka tygodni po operacji.
- W przypadku nasilonych dolegliwości lub innych niż wyżej opisane należy skontaktować się z lekarzem.

WSTĘPNY PLAN OPIEKI I LECZENIA

W oparciu o badanie podmiotowe, przedmiotowe i wyniki badań dodatkowych, diagnozę oraz oszacowanie ryzyka, lekarz kwalifikujący ustalił dla Pani/Pana następujący plan postępowania przed, w trakcie i po hospitalizacji (zgodnie ze standardem OP 1.2):

DZIAŁANIA PRZEDOPERACYJNE (DIAGNOSTYKA I PRZYGOTOWANIE W DOMU):

- **KONSULTACJA ANESTEZJOLOGICZNA:** Należy zgłosić się na wcześniej uzgodnioną wizytę u anestezjologa. Należy zabrać ze sobą wypełnioną ankietę anestezjologiczną, wyniki badań krwi oraz skierowanie do szpitala.
- **DIAGNOSTYKA:** Badania laboratoryjne należy wykonać nie wcześniej niż miesiąc przed zabiegiem.
- **PRZYGOTOWANIE MEDYCZNE:** Osoby z chorobami przewlekłymi (cukrzyca, nadciśnienie, serce, astma, alergie) lub przyjmujące leki przeciwkrzepliwe (np. aspiryna, acard, polocard, warfin i inne) muszą skonsultować się z chirurgiem i lekarzem rodzinnym celem przygotowania do operacji. W przypadku dzieci należy poinformować o wszystkich przewlekłych schorzeniach.
- **DIETA:** W dniu zabiegu należy zgłosić się **bezwzględnie na czczo**. Ostatni posiłek należy zjeść najpóźniej 6 godzin przed operacją (u dzieci jest to zazwyczaj kolacja w dniu poprzednim).
- **ORGANIZACJA:** Należy zabrać skierowanie na operację, dowód osobisty/paszport oraz niniejszy formularz zgody.

POSTĘPOWANIE W ODDZIALE (OPIEKA I PROFILAKTYKA POWIKŁAŃ):

- **PRZYJĘCIE:** Zgłoszenie do Izby Przyjęć z kompletem dokumentacji. Pacjent musi zgłosić personelowi fakt ewentualnego spożycia posiłku lub napoju przed zabiegiem.
- **OPERACJA:** Wykonanie zaplanowanego chirurgicznego wzmocnienia lub osłabienia mięśni zewnątrzgałkowych oka w znieczuleniu ogólnym.
- **NADZÓR POOPERACYJNY:** Po zabiegu pacjent wraca na salę chorych pod opiekę pielęgniarki dyżurnej do czasu wybudzenia.
- **URUCHAMIANIE:** Pierwszy spacer po zabiegu musi odbyć się pod opieką pielęgniarki lub członka rodziny. Siadanie i wstawanie z łóżka wyłącznie za zgodą personelu medycznego.
- **ŻYWIENIE:** Przez pierwsze 3–4 godziny po znieczuleniu nie wolno pić ani jeść. Pierwszy posiłek można spożyć wyłącznie po uzyskaniu zgody pielęgniarki. Dzieciom nie należy podawać napojów gazowanych ani słodczy.
- **WYPIS:** Następuje zazwyczaj następnego dnia po wizycie lekarza operującego, zmianie opatrunku i otrzymaniu Karty Informacyjnej.

ZALECENIA POOPERACYJNE I HARMONOGRAM KONTROLI:

- **PIELĘGNACJA OKA:** Opatrunek należy utrzymać na oku do następnego dnia po operacji. Należy dbać o higienę operowanego oka zgodnie z instruktażem.
- **REŻIM ŻYCIA:** Wskazane jest ograniczenie wysiłku fizycznego przez kilka tygodni po operacji.
- **WIZYTY KONTROLNE:** Harmonogram wizyt jest ustalany przy wypisie. Dokładne przestrzeganie terminów kontroli jest niezbędne dla powodzenia leczenia.
- **BEZPIECZEŃSTWO:** W przypadku nasilonych dolegliwości lub wystąpienia niepokojących objawów należy niezwłocznie skontaktować się z lekarzem. Szpital zapewnia pomoc w razie pogorszenia stanu zdrowia do 30 dni od wypisu.

ZGODA NA LECZENIE OPERACYJNE ZEZA

OŚWIADCZENIE LEKARZA

Z pacjentką(em) przeprowadziłem rozmowę, podczas której w sposób zrozumiały przedstawiłem celowość przeprowadzenia zabiegu, oczekiwane korzyści, jego przewidywany przebieg, ryzyko i ocenę zagrożeń, możliwe powikłania (w tym skutki odległe) oraz alternatywne metody leczenia i skutki odmowy leczenia. Pacjent miał możliwość zadawania pytań, na które uzyskał wyczerpujące odpowiedzi.

.....
Pieczęć i podpis lekarza

OŚWIADCZENIE WOLI – ZGODA PACJENTA

Oświadczam, że:

1. Zostałem/am szczegółowo poinformowany/a o rozpoznanym schorzeniu oraz proponowanym zabiegu operacyjnym. Wiem na czym ten zabieg ma polegać, jaki jest jego cel i oczekiwany wynik oraz rokowania z nim związane.
2. Zostałem/am szczegółowo poinformowany/a o ryzyku i zagrożeniach związanych z przeprowadzeniem zabiegu, dających się przewidzieć konsekwencjach (w tym skutkach odległych) oraz skutkach rezygnacji z leczenia i zaakceptowałem/am przedstawiony powyżej wstępny plan opieki

3. Zostałem/am poinformowany/a jakie są alternatywne możliwości leczenia i mam świadomość zalet oraz wad proponowanego zabiegu.
4. Poinformowano mnie o prawie do leczenia bólu i stosowania Okołooperacyjnej Karty Kontrolnej dla mojego bezpieczeństwa.
5. Zostałem/am poinformowany/a o możliwości wystąpienia powikłań wymagających śródoperacyjnej zmiany postępowania (konwersji do metody otwartej), na co wyrażam zgodę.
6. Potwierdzam, że miałem/am czas na zapoznanie się z treścią niniejszej informacji i planu opieki w domu przed podjęciem decyzji.
7. Potwierdzam, że zapoznałem się z treścią „Regulaminu oddziału szpitalnego SALUS” i zobowiązuję się stosować do jego zapisów.
8. Ujawniłem/am wszystkie znane mi schorzenia i nie zataiłem/am istotnych informacji o stanie zdrowia.
9. Zostałem/am poinformowany/a o prawie do rezygnacji z zabiegu w każdym czasie, nawet po podpisaniu niniejszego oświadczenia.
10. Wyrażam zgodę na przetaczanie, w razie wystąpienia takiej konieczności, preparatów krwiopochodnych. **TAK / NIE (NIEPOTRZEBNE SKREŚLIĆ).**

Wyrażam świadomą zgodę na leczenie operacyjne zęza.

..... Imię i nazwisko pacjenta (CZYTELNIE)

..... Data i godzina podpisania zgody

..... Podpis pacjenta / przedstawiciela ustawowego

REGULAMIN ODDZIAŁU SZPITALNEGO SALUS

§ 1

Zadaniem Oddziału Szpitalnego SALUS jest wykonywanie usług zdrowotnych, obejmujących diagnozowanie i leczenie oraz opiekę pielęgniarską w ramach leczenia zamkniętego.

§ 2

Czynności diagnostyczne i lecznicze w zakresie swoich kompetencji wykonują samodzielnie lekarze specjaliści przy wsparciu personelu pielęgniarskiego. Nadzór nad pracą personelu medycznego sprawuje Z-ca Dyrektora ds. Medycznych oraz Z-ca Dyrektora ds. pielęgniarstwa.

§ 3

Oddziałem kieruje Ordynator, którego zadaniem jest zapewnienie odpowiednich warunków organizacyjnych i technicznych dla działania oddziału, nadzór nad przestrzeganiem zasad współczesnej wiedzy medycznej, przyjętych standardów i procedur w postępowaniu leczniczym oraz nadzór nad prawidłowym prowadzeniem obowiązującej dokumentacji. Ordynator prowadzi również nadzór nad monitorowaniem i zapobieganiem zakażeniom szpitalnym.

§ 4

Ordynator wykonuje swoje funkcje przy pomocy pielęgniarki oddziałowej, której podstawowym zadaniem jest zapewnienie najlepszej opieki oraz warunków pobytu chorym. Pielęgniarka oddziałowa realizuje swoje zadania przy wsparciu zespołu pielęgniarek, którym zarządza, nadzoruje i jest odpowiedzialna za ich stan wiedzy fachowej oraz poziom etyczny. Pielęgniarka oddziałowa współdziała z lekarzami i właściwym personelem fachowym w zapobieganiu i zwalczaniu zakażeń szpitalnych.

§ 5

Lekarze specjaliści w ramach wykonywania świadczeń ambulatoryjnych kwalifikują chorych do leczenia szpitalnego, decydują o sposobie leczenia i samodzielnie wykonują zabiegi operacyjne, jak również, przy udziale lekarza anestezjologa ustalają postępowanie pooperacyjne, a następnie prowadzą leczenie ambulatoryjne, aż do całkowitego wyleczenia. Przy wykonywaniu powyższych czynności, lekarze specjaliści obowiązani są do przestrzegania przyjętych standardów i procedur w postępowaniu profilaktyczno-lecznym oraz przestrzegania zaleceń krajowego nadzoru specjalistycznego.

§ 6

Pielęgniarka dyżurna wykonuje zlecenia lekarskie, prowadzi obserwację i pielęgnację chorych. Przy wykonywaniu zleceń i czynności pielęgnacyjnych, przestrzega ustalonych standardów i procedur postępowania.

ZASADY POBYTU I ODWIEDZIN W ODDZIALE

§ 7

Oddział Szpitalny SALUS zapewnia warunki i możliwość **całodobowego** przebywania na jego terenie rodzinie, bliskim i opiekunom pacjenta. Pacjenci oddziału mają możliwość spotkania się z osobami odwiedzającymi w osobnym, przeznaczonym do tego celu pomieszczeniu lub miejscu w oddziale. Osoby małoletnie mogą odwiedzać pacjentów tylko pod opieką dorosłego, który ponosi za nie pełną odpowiedzialność. W sytuacjach wyjątkowych (np. epidemiologicznych) odwiedzanie chorych przez bliskich może być decyzją Ordynatora lub Dyrektora Medycznego ograniczone lub wstrzymane. **Nie jest dozwolone przebywanie rodziny, bliskich i opiekunów pacjenta na sali intensywnego nadzoru pooperacyjnego.**

§ 8

Pacjent ma prawo do kontaktu osobistego, telefonicznego i za pośrednictwem Internetu z osobami z zewnątrz, jak również prawo do dodatkowej opieki pielęgnacyjnej świadczonej przez osoby bliskie lub inne wskazane, dlatego krewni lub opiekunowie na życzenie pacjenta mogą uczestniczyć w opiece nad nim. Zakres i czas opieki ustalany jest indywidualnie, w porozumieniu z Ordynatorem, lekarzem prowadzącym oraz z pielęgniarką.

Czynności rekomendowane i możliwe do wykonywania przez przedstawiciela ustawowego lub osoby bliskie we wszystkich oddziałach Szpitala SALUS:

- zaspakajanie potrzeb emocjonalnych i duchowych (czytanie, rozmowa)
- pomoc w zaspakajaniu potrzeb fizjologicznych i pielęgnacyjnych (higiena ciała)
- karmienie, ściśle według określonej przez Ordynatora lub lekarza diety (z wyłączeniem pacjentów mających trudności w połykaniu)
- uczestniczenie w procesie mobilizacji i rehabilitacji pozabiegowej w porozumieniu z lekarzem i rehabilitantem (spacer po korytarzu, sadzanie w łóżku).

Zakazane czynności do wykonywania przez przedstawiciela ustawowego lub osoby bliskie we wszystkich oddziałach Szpitala SALUS:

- wejście na blok operacyjny / sale operacyjne i sale nadzoru pooperacyjnego
- jakakolwiek ingerencja w zasady leczenia i farmakoterapii

§ 9

Pacjenci winni zgłaszać personelowi medycznemu wszelkie swoje dolegliwości, a także, gdy okoliczności tego wymagają, a możliwości pozwalają, dolegliwości innych pacjentów, mogące wskazywać na potrzebę pilnej pomocy.

§ 10

Pacjenci przed zabiegami powinni zgłaszać personelowi medycznemu fakt ewentualnego spożycia posiłku lub napoju.

§ 11

Pacjenci po zabiegach:

- siadają w łózkach i/lub wstają z łóżek wyłącznie na podstawie decyzji personelu medycznego, po wyrażeniu zgody przez lekarza prowadzącego
- spożywają pierwszy posiłek i wypijają napoje na podstawie decyzji personelu medycznego

- opuszczają oddział po otrzymaniu wypisu (Karty Informacyjnej z leczenia szpitalnego) lub na własne żądanie – wyłącznie po zgłoszeniu lekarzowi prowadzącemu, lekarzowi dyżurnemu lub Ordynatorowi i po odnotowaniu powyższego faktu w dokumentacji medycznej

§ 12

W Oddziale Szpitalnym SALUS zabronione jest:

- bieganie (dzieci) z wyjątkiem sytuacji wymagających pilnej interwencji
 - wnoszenie i spożywanie alkoholu oraz palenie papierosów
 - wnoszenie i pozostawianie w pokojach produktów spożywczych łatwo psujących
 - wnoszenie i używanie wszelkich urządzeń zakłócających spokój pacjentów i pracę personelu
 - zachowywanie się w sposób głośny, wulgarny i/lub stwarzający zagrożenie dla innych
 - jakiegokolwiek zakłócanie i ingerowanie w proces leczenia i opieki nad pacjentem bez wiedzy i zgody upoważnionego personelu medycznego
 - fotografowanie i filmowanie osób znajdujących się na terenie oddziału szpitalnego (art. 20 u.p.p.)
- Wszelkie odstępstwa od wymienionych zasad dopuszczalne są wyłącznie za zgodą Ordynatora lub innego upoważnionego personelu medycznego Oddziału Szpitalnego SALUS.

§ 13

Produkty spożywcze łatwo psujące przyniesione przez krewnych pacjentów mogą być przechowywane wyłącznie w specjalnie do tego celu przeznaczonej lodówce, znajdującej się w szpitalnej kuchni. Pozostałe produkty spożywcze i inne mogą być przechowywane w szafkach przy łózkach szpitalnych. Pacjenci spożywający własne pokarmy lub napoje nie powinni częstować innych pacjentów bez zgody personelu medycznego.

§ 14

Pacjenci przebywający na terenie Oddziału Szpitalnego SALUS mają zapewnioną możliwość komunikacji z otoczeniem zewnętrznym. Mogą korzystać z własnych telefonów komórkowych, bezprzewodowego telefonu stacjonarnego na oddziale oraz bezprzewodowego internetu WI-FI. Komunikacja z otoczeniem zewnętrznym powinna być prowadzona bez zakłócania spokoju oraz procesu leczenia i opieki pozostałych pacjentów i personelu medycznego.

§ 15

Pacjenci obcojęzyczni i głuchoniemi mają zapewnioną całodobową możliwość porozumiewania z personelem medycznym. Z uwagi na planowy tryb leczenia, dyżury podczas pobytu pacjentów, wymagających komunikacji w języku obcym lub migowym obsadzone są przez personel medyczny porozumiewający się w danym języku lub za zgodą obu stron na czas pobytu pacjenta zatrudniony jest tłumacz.

§ 16

Pacjenci przebywający na oddziale szpitalnym SALUS mają prawo do korzystania z opieki duszpasterskiej. Na życzenie pacjenta lub jego najbliższych personel oddziału skontaktuje się telefonicznie z duchownym wskazanego wyznania.

§ 17

Pacjenci przebywający na oddziale szpitalnym SALUS, ich rodzina, bliscy i opiekunowie mają prawo do składania skarg, wniosków i uwag ustnie - Ordynatorowi lub zastępcy Dyrektora ds. Medycznych lub pisemnie – listownie, mailem lub z wykorzystaniem skrzynek na opinie pacjentów, znajdujących się w szpitalu i przychodni SALUS.